

55 housenka (1416) — mapa s. 155

- 1 M housenka (husenka 721, húseňka 746, gunšunka 831, 832, 84)
housinka (housínka 511, 519)
housena (též 316)
hóska
houseňice (gunšínica)
X housanka 333, 442, 443

2 Při sledování nář. pojmenování housenky, tj. larvy motýla, byly zjištěny pouze rozdíly slootovorné (*housenka* × *housinka* × *housenice* × *housena* × *houska*) a rozdíly hláskové (*housenka* × *housanka*).

Název *housenka*, který je současně i pojmenováním spisovným, se jeví vždy jako neutrální, stejně jako jsou neutrální nář. podoby *housinka* a *housanka*. V případě dubletního výskytu slouží místy jiný nář. ekvivalent k označení větší housenky, někdy může mít pejorativní odstín. Nelibost mluvčího vystupuje obzvláště do popředí při pojmenování chlupaté housenky, pro kterou jsou častěji vybírány výrazy *housena* a *housenice*; to však na mapě ani v komentáři nezachycujeme. V oblasti, kde housenku označuje slovo *houska*, nelze jím pojmenovat druh pečiva (srov. I-137 houska). Podle starších dokladů v ALJ byla dříve hlásková varianta *housanka* běžná na Sušicku, Strakonicku a Písecku.

3 Téměř po celém zkoumaném území je rozšířen výraz *housenka*. Jeho slootovorné a hláskové varianty vytvářejí zpravidla jen malé areály nebo se objevují už jen rozptýleně a velmi často jako dubletní se základním pojmenováním. Jediným větším areálem, který se ze zkoumaného území vyčleňuje, je oblast slova *houska*, a to na záp. Moravě. Slootovorná varianta *housinka* je typická pro již. část čm. nář. oblasti, ale porůznu se s ní setkáváme i ve střm. nářečích. Hlásková obměna *housanka* byla vzácně zaznamenána v již. Čechách mezi Klatovy a Strakonícemi. Pojmenování *housenice* se zachovalo na Zábřežsku (zde nedubletní), na širším Boskovicku, na Těšínsku, Jablunkovsku a Frýdecku. Slootovorná varianta *housena* se vyskytuje převážně jako dubleta se slovem *housenka* na území mezi Kroměříží, Kyjovem a Uherským Brodem.

Ve městech je běžné pojmenování *housenka*.

4 **housanka** jen nář.; ALJ — Jzč. nář. změna *e > a*. Viz housenka.

housena jen nář. — Z *housenka* resuffixací. Viz housenka, housenice.

housenice stč. *húsěnicě*, *húsěncě*, Jg též *húsenice* zast., Kt též *húsenice* a *húsinica*, Bš *húsenica* val., SSJČ zast. a nář., SSJ *húsenica*, hluž. *husańca*, pol. *gąsienica* — Z psl. **vqsěnica*, to od *vqsěbъ* ‚vous‘, podle chlupatosti některých druhů housenek. Psl. hiátovými hláskami *g-* a *v-* se odlišila *gqsěnica* a *vqsěbъ*.

housenka stč. *húsěnka*, Jg, Kt též *húsenka*, SSJČ, SSJ *húsenka* kniž. a zast. — Stč. dubleta slova *húsěnicě*. Oběma příponami (*-ice* i *-ka*) se tvoří jména nositelů vlastností.

housinka jen nář. — Varianta sufixu *-enka*. Viz housenka.

houska v sled. významu jen nář.; Kt — Z *housinka* zánikem *-i-* > **hóska* a po odstranění pobočné slabiky *hóska*. Viz housinka.

5 housenka Po 1, Ju 1, 2, 4, 5, Ru 1–4 — hósenka Ju 6 — húsenka Ru 5 — hóusinka Ju 6 — gubar Ju 2

6 MAGP 301, AJŠ 596, AJPP 229, AJK 97, 316, SSA 3.80, OLA 114, ALE 128

Om

56 chlupatá housenka (tmavá) (1417) — mapa s. 155

- 1 M rospuk
odraz (odras 711)
otlak
otlačisko
tiran
odbirák 742, 825, 832 (podb'irák 742)
náhlik 109, 148, 161
živej nehēt 106, 108 (černej nehēt 107, krauskej nehēt 150, též 210, krauskej paznecht též 213)
bapský pes 755
Markú pes 453
S žiropáda 463, hoštec 737
X nehed (nehedi pl.) 311, božec 328, kočka 443, kočička 443
N houseňice, housena, hóska, hósinka, housenka, húsenčisko 757; chlupatá h., černá h., jedovatá h. 509, 514, 757, velká h. 625, 642, hrubá h. 736, kukačková h. 605, křížová h. 626, kudřata gunšeňica 836, sametová h. 458; chlopáč 662, 664, jednorožec 732